

EEN PAAR BUITENLANDSE ERVARINGEN MET 'LEVEL 5' (China en Duitsland)

We hebben ons eigen mooie systeem, met de Associate degree op niveau 5 van het Nederlandse Kwalificatieraamwerk (en ook dat van Europa). Maar het is altijd goed om naar ontwikkelingen in andere landen te kijken, gelet op de internationalisering die met dit niveau in de komende jaren een behoorlijk grote vlucht gaat nemen (zie het volgende PamflAd). Op basis van de recente studiereis naar China met een groep Hollanders en het mogen bijwonen van een internationaal congres van Europese 'LLL-Universiteiten', in Mainz, in dit nummer een paar stukjes over wat er in China en Duitsland aan de hand is met niveau 5. Ter inspiratie, sowieso, en ter lering, wellicht.

China

Zoals bij de meeste lezers van onze nieuwsbrieven bekend zal zijn, organiseren we als Leido samen met CHAIN5 en de Universiteit van Toledo (UT) in Ohio (VS), al sinds 2008 internationale studiereizen. Deze concentreren zich op 'leiderschap binnen instellingen die zelf niveau 5 verzorgen dan wel bij de overgang van 5 naar 6 betrokken zijn'. Tot dit jaar ging het om reizen naar de VS (met een groep Europeanen die aldaar aanschuift bij PhD-studenten van de UT) en binnen Europa (waarbij dan vanuit de VS een groep hierheen komt). Dit jaar was het voor de eerste keer dat er een reis voor beide groepen naar China was. Van onze kant gingen er vier Nederlanders en een Ierse mee.

In een van de komende nieuwsbrieven zal verslag worden gedaan van de belevenissen tijdens de twee weken, waarbij vijf steden werden bezocht. Er is veel te verhalen en ook van alles te overdenken, als het om China zelf en over het onderwijs aldaar gaat. Hier alvast een korte beschrijving van hetgeen we hebben gezien van en gehoord over de overgang van VET (ons mbo) naar het hoger onderwijs. Voor alle duidelijkheid: we hebben maar een beperkt aanbod mogen aanschouwen en elke provincie kan ook nog eigen zaken regelen – hoewel uiteraard alles vanuit het centrale niveau wordt aangestuurd en onder controle staat. Het is dus geen compleet en algemeen geldend beeld.

Higher VET

Aan het eind van de middelbare school (secundair onderwijs, 'high school') kunnen jongeren in het laatste deel ook een wat meer beroepsgericht programma kiezen, dus voor een soort mbo. Vervolgens is het mogelijk door te stromen naar programma's die vallen onder de noemer 'Higher Vocational Education'. Deze worden aangeboden door specifieke instellingen, die zich Colleges en soms ook Polytechnics dan wel Business Technology Institute noemen.

Diploma en doorstroom

Het programma is sterk beroepsgericht en duurt drie jaar. De afgestudeerde krijgt een diploma, geen graad – want die bevoegdheid is voorbehouden aan de instellingen voor hoger onderwijs. Maar zo iemand kan zich aanmelden bij een universiteit met dit HVE-diploma, en krijgt dan een tweejarig (professioneel) Bachelorprogramma, met dito graad, aangeboden. Deze weg duurt aldus vijf jaar, waarbij de rechtstreekse instromer een traject van vier jaren volgt.

HVE is daarmee niveau 5, de (professionele) Bachelor is vervolgens 6. Beide programma's zijn sterk gekoppeld aan regionale ontwikkelingen en de daarbij betrokken werkgevers. Die betalen ook mee aan de kosten, bijvoorbeeld door materialen te leveren, gebouwen te sponsoren en projecten mogelijk te maken.

Interesse in ons niveau 5

Er is dus geen niveau 5 in het *hogere* onderwijs, met een eigen formele *graad*. Bij de bijeenkomsten die werden bijgewoond en waarbij van Nederlandse kant inleidingen werden verzorgd over ons systeem en hetgeen rond niveau 5 in Europa gebeurt, was men erg nieuwsgierig naar deze formele situatie en de wijze waarop in het hogere onderwijs dit type programma een plek heeft gekregen en meer zal krijgen. En uiteraard hebben we van alles over onze Regionale Associate Colleges verteld...

Duitsland

Afgelopen week was er een conferentie bij de Johannes Gutenberg Universiteit in Mainz, georganiseerd door het Europese netwerk voor afdelingen van universiteiten die betrokken zijn bij 'levenlang leren': eucen (zie www.eucen.eu). CHAIN5 was daarbij vertegenwoordigd, in een paneldiscussie en met een workshop over het Tandem-project (waarvan de slotbijeenkomst in Luton wordt gehouden, zoals eerder in een nieuwsbrief gemeld).

In een aantal inleidingen van Duitse kant werden de ontwikkelingen belicht ten aanzien van de 'permeability from VET to HE', dus de doorstroom van mbo naar h(b)o, maar dan in de Duitse setting – dus de 'eigen' wijze waarop men daar deze leerweg faciliteert.

'Vocational drift' in het hogere onderwijs

Het was zeer interessant om te zien op welke wijze de Universiteiten en de Hogescholen (Hochschule, Universities of Applied Sciences) inspelen op de vraag vanuit het werkveld naar meer hoger opgeleiden met een duidelijk beroepsgerichte achtergrond. Die beweging wordt versterkt omdat het bedrijfsleven graag werkt met duale studenten, dus met een baan en een daarbij passende studie. Duitse hogescholen speelden daar totaal niet op in, met hun 'academic drift'.

Maar ze moeten nu wel, en vertonen daarom een duidelijke 'vocational drift'. Op zichzelf is dat geen verkeerde 'beweging', om op ontwikkelingen in te spelen – dat op voorhand gesteld zijnde. Ze proberen hiermee evenwel de VET-aanbieders de wind uit de zeilen te nemen, en zelf studenten met een duaal concept aan te trekken. Daarmee wordt mede voorkomen dat in Duitsland een vorm van 'Dual Higher VET' gaat ontstaan, en daarmee een (formeel) niveau 5 binnen het Duitse systeem.

In het hogere onderwijs zijn de universiteiten en hogescholen mordicus tegen een Short Cycle Higher Education, dus onze Associate degree, en dus werd en wordt 'een list verzonnen'. Zelfs de academische universiteiten hebben zich op deze wijze in de strijd om de student met een VET-achtergrond gemengd...

Dat men er behoorlijk in slaagt als hoger onderwijsinstellingen, blijkt uit het cijfer van zo'n 100.000 (jonge) werkenden die zo in staat worden gesteld om een (professionele) Bachelor te behalen. Of zelfs een Master.

Toelating tot Bachelor

Hoe zit het in elkaar? Men laat werkenden toe, dus wel met een duale insteek, die in het (recente) verleden een VET-diploma hebben gehaald, eventueel met allerlei certificaten daar bovenop. Zij moeten minimaal drie jaren relevante werkervaring hebben opgedaan, en worden vervolgens aan een toelatingsonderzoek onderworpen. Daarna kan aan de Bacheloropleiding worden begonnen. Heeft deze persoon een Meister-diploma behaald, een beroepsgericht diploma op niveau 6 van het Duitse raamwerk, dan kan ook met een Master worden gestart.

Deze vorm van zij-instroom in combinatie met EVC en een selectietraject is het Duitse antwoord op onze doorstroom van mbo naar hbo. Daarnaast ontstaan er nieuwe soorten hogescholen en

universiteiten in diverse staten (Länder), met namen zoals Dual Hochschule, Open Universitat (in de zin van 'open access') en FernUniversität – om deze doelgroepen te kunnen bedienen.

Concurrentie met VET

Helaas levert dit geen winst voor de VET-aanbieders op. Integendeel, men keurt deze ontwikkeling van de VET-kant simpelweg af. Men zou dit graag zelf of samen met het hoger onderwijs willen doen, maar kennelijk vinden werkgevers het toch ook wel interessant om met universiteiten en hogescholen samen te werken. In bepaalde regio's steekt de overheid er ook geld in, al willen deze instellingen best wel meer budget hebben. Ze opereren dus ook voor een deel in de private markt, want uiteraard betalen de bedrijven mee aan de operationele kosten.

De BIBB, de Duitse SBB zeg maar, is ook 'not amused'. De opgebouwde kennis, ervaring en netwerken worden niet door de hoger onderwijsinstellingen op een goede wijze benut.

Geen '5'

Het resultaat is dat er onder de noemer van 'samenwerking van Hoger Onderwijs met VET' nog steeds geen ruimte is voor niveau 5 in Duitsland is en dat een vorm van animositeit tussen de beide sectoren is ontstaan, op een contraproductieve wijze. De Universiteiten pleiten er zelfs voor dat ze met deze aanpak zouden moeten mogen meedingen naar de Erasmus+-budgetten voor VET, want wat ze doen is eigenlijk werken met Higher VET...

Flexibilisering

Conclusie is dat het goed is dat er naar flexibilisering wordt gezocht, en dat veel (jonge) werkenden nu een duale studie kunnen doen, als is het tegen een relatief laag salaris. Vergeleken met een aantal jaren geleden gaat nu de meerderheid van de jongeren naar het hoger onderwijs en daalt het aantal duale VET-studenten. Deze aanpak kan een antwoord zijn. Maar kennelijk leidt het door een verkeerde afstemming over en weer niet tot een betere samenwerking tussen HE en VET, zodanig dat beide sectoren ervan kunnen profiteren.

Kiezen voor een 'duale 5'...?

Waarom zouden de Duitse Hogescholen niet kunnen beginnen met een Ad op niveau 5, in een duale vorm die direct aansluit op het duale VET? Degenen die daarvoor slagen, kunnen vervolgens verder met een professionele Bachelor, en desnoods een (Academische) Master. De angst en de weerzin tegen een directe doorstroom van VET naar Higher Professional Education zijn kennelijk te groot om een echt goed systeem zonder 'dead ends' te bouwen. Een VET-student moet nu eerst een periode overbruggen met relevante werkervaring (want dan heeft hij of zij al een baan), en aldus kan een behoorlijke drempel worden opgeworpen.

Discussie? Iets voor de Dag van de Beroepskolom? Of een andere bijeenkomst, de Dag van de Ad volgend jaar?